

"Me võime joosta ja võidu sõita, kuid me ei saa olematuks teha tehtut või muuta hetke, kui see on juba möödas."

Eia Uus

"Kuu külm kuma"

Kirjastus Varrak 2005

Eia Uus on 30-aastane eesti kirjanik, kes avastas oma kirjutamisiha juba varases koolieas. Esimene luuletus valmis tal juba esimese klassi õpilasena. Suurema kire kirjutamise vastu avastas ta aga alles 2001. aastal English First Language'i IGCSE tegemiseks valmistumisel.

"Kui sa pead kirjutama, siis sa kirjutad."

Noore Eia Uusi tuntuim teos "Kuu külm kuma" oli autoril planeerimata ja täielikult vastumeelki. Eiale oli raamatu alguse kirjutamine tohutu eneseületus. Nii tundubki teose esimene peatükk raskestimõistetav ning sealt saab selgesti aru, et kirjanik polnud isegi veel päris kindel, millest ja kuidas kirjutada. Kuid juba teises peatükis hüppas teose sündmustik hoopiski ajas tagasi... Ja peale seda ei suutnud autor enam teose kirjutamist lõpetada.

"Ja lahti mind enam ei lasknudki."

Eia Uus sai oma esikromaaani kirjutamiseks inspiratsiooni Sylvia Plathi teostest. Sylvia Plathi teos "Klaaskuppel" on see, mis andis Eiale tõuke kirjutada oma raamat. "Klaaskuppel" on poolautobiograafiline teos, mis räägib Plathi võitlusest depressiooniga. Ka Eia raamat räägib depressioonist, kuna selle peategelane, 18-aastane Mione, kannatab samuti maniakaal-depressiivse psühhooosi all.

"/.../ ma olin kuidagi reageerimisvõimetu. Liikusin oimetuna ringi keset mind ümbritsevat melu ja minu sees oli väga vaikne ja väga tühi, otsekui viibiksin ma keeristormi keskmes."

Eia Uus kasutas enda teose iga peatüki alguses lõike Sylvia Plathi nooreea päevikutest, mille Plath oli kirja pannud enne oma suurt täheleendu ning ei osanud isegi mõelda sellest, et keegi tema kirjutatud sõnu kunagi loeb. Need lõigud annavad selgelt edasi naise vaimset seisundit, arusaamu ja mõttemaailma, mille tõttu on tema mõtted kohati segaselt sõnastatud ja raskesti mõistetavad tunduvad. Plathi viimane päevik, tema viimased mõtted enne 30-aastaselt tehtud enesetappu aga päevavalgusele kunagi ei jõudnud, kuna tema mees põletas peale Plathi surma päeviku ära, kartes, et see võib mõjutada nende kahte ühist last.

"Minule on olevik igavene, ning igavene on alati muutuv, voolav, sulav. See sekund on elu. Ning kui see on läinud, on see surnud."

Nagu juba mainitud sai, räägib teos "Kuu külm kuma" 18-aastasest Mione Maest, kes 14-aastasena asus õppima Tai elitaarses koolis. Koolis on ranged reeglid ja distsipliin, aga õpilastel on siiski võimalus lõbutseda ja sõpradega toredalt aega veeta. See kool oli ehitatud algselt rikkamate Tai perede laste jaoks, kuid et rikkad oma lapsed sinna kooli õppima paneksid, saadeti erinevatest Euroopa riikidest sinna õppima "valgeid".

Kool on suur, koosneb neljast erinevast majast: tüdrukute ühiselamu, poiste ühiselamu, ümmargune maja ning koolihoone; kooli territoorium on ümbritsetud kõrge aiaga.

Õppeasutuses on õpilastel palju tegevusi: neil on võimalus tegeleda vähemalt 20 erineva spordialaga, heategevusega, osaledes kultuuriüritustes ning regulaarselt külastatakse Koh Sameti saart. Koh Sametil on noortel võimalus puhata igapäevasest koolielust ning lõbutseda.

Kuna Mione'l oli probleeme enda murdega hakkama saamisega, leidis ta suurepärase kuulaja enda matemaatikaõpetajas Mr. Arden Coulsonis. Kuna tüdruk vaevles depressiooni all, siis tulid talle tihti peale hood, mille käigus ta võis nutta tundide kaupa ja mõelda, kuidas teda pole maailma vaja ja et tal puudub tulevik. Ning siis, kui tal tuli järjekordne hoog, läks ta Ardeni juurde, kes kuulas teda ja üritas mõista. Ta oli tüdrukule alati olemas ja andis talle nõu.

"Mione, hinga. Hinga. Pane silmad kinni ja hinga."

Ardenil ja Mione'l olid üksteise vastu tunded, aga nad pidid oma suhet, mida nad ise kutsusid mittersuhteks, varjama, kuna õpetaja-õpilase suhet ei kiideta koolis heaks ning Mr. Coulson oli abielus samas koolis õpetava algklasside õpetaja Carismaga. Nagu ütleb vanasõna "Valel on lühikesed jalad", sai Carisma nende suhtest teada. Naine palus Mione'l asi lõpetada ning kõik kirjad, emailid ja kaardid hävitada; mida tüdruk kohe ka tegi, kuna ei tahtnud Carismale enam rohkem haiget teha.

"Ma tean, et teil oli suhe ja ma elan selle üle, aga siiski, sa saad must aru, kui ma palun sult ta kirju. Ma ei taha neid lugeda, vaid põletan need ära."

Peale seda, kui Mione kooli lõpetab, lendab ta tagasi Eestisse. Seal aga ei lähe tal sugugi paremini kui Tais ning ta tunneb, et peab sinna tagasi minema. Peale ühte aastat Eestis otsustabki ta minna tagasi Taisse, kus ta sai tööd samas koolis abiõpetajana. Selline asjade käik aga ei meeldi Carismale, kes korraldab steeni steeni järel, mis mõjub laastavalt nii naisele endale kui ka Mione'le. Raamat lõpeb sellega, et Mione haigestub bronhiiti, mille tõttu viiakse ta haiglasse, kus arstid ütlevad, et ta peab jääma sinna vähemalt nädalaks. Mione aga soovib minna koju, peale mida ei jää arstil muud üle, kui et ta kirjutab tüdrukule ligikaudu tuhande krooni väärtuses tablette. Peale seda läheb Mione lennujaama ning lendabki koju.

Raamat lõppeb sõnadega: "See on piisavalt maa ja taeva vahel, piisavalt kodu ja võõraste maade vahel, piisavalt kõige keskmes ja kõigest eemal, piisavalt ilus ja piisavalt kole, piisavalt suur ja piisavalt väike, piisavalt puhas ja piisavalt must, piisavalt oma ja piisavalt mitte. Nii. See on siis otsustatud. Aga homme on ka päev. Ja pärast seda ka. Ja see koht ei kao kusagile. Ning kes teab - äkki saabki kõik korda?"

See raamat on totaalne inspiratsiooniallikas. Teos toob esile väga palju erinevaid tundeid ja mõtteid. Raamatut lugedes jäin mina tihtipeale mõttesse, enda ja oma lähedaste elu üle. Teose peategelasega on väga lihtne samastuda, kuna tal esinevad tänapäeva noortele sarnased probleemid, millele püütakse teoses ka lahendused leida.

Eriti meeldis mulle selle teose juures fakt, et kirjanik kirjutas selle sina-vormis, mis on minu jaoks üpriski uus. Sina-vormi kasutamine tekitab tunde, et mina ise olengi selle raamatu peategelane, et mina mõtlen kõiki neid mõtteid ja teen kõik neid tegusid, mida tegi peategelane. Täna sina-vormile oli mul lugejana lihtsam ette kujutada teose sündmusi, aga ka jõuda lähemale peategelase sisemaailmale.

Teos väga hästi kirjutatud ja kirjanik on tõeliselt hästi läbi mõelnud, mida ta selle teosega lugejale öelda tahab. Raamat annab lugejale mõista, et oma probleemidega ei tohiks mitte mingil juhul üksi jääda ning alati leidub keegi, kes on valmis kuulama ja aitama.

"Kas nii tulekski elada? Talletades? Käia mööda džunglit, diktofon käes? Aega ei saa kunagi olla küllalt, piisavalt. Ja iga hetk tuleb valida - otsustada, kas nautida hetke või valmistuda tulevikuks."